

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

మనోస్తు శతరూపాయాం తిస్త్రః కన్యాశ్చ జజ్ఞిరే |
ఆకూతిర్దేవహూతిశ్చ ప్రసూతిరితి విశ్రుతాః || 1 ||

ఆకూతిం రుచయే ప్రాదాదపి భ్రాతృమతీం నృపః |
పుత్రికాధర్మమాశ్రిత్య శతరూపానుమోదితః || 2 ||

ప్రజాపతిః స భగవాన్ రుచిస్తస్యామజీజనత్ |
మిథునం బ్రహ్మవర్చస్వీ పరమేణ సమాధినా || 3 ||

యస్తయోః పురుషః సాక్షాద్విష్ణుర్యజ్ఞస్వరూపధృక్ |
యా స్త్రీ సా దక్షిణా భూతేరంశభూతానపాయినీ || 4 ||

ఆనిన్యే స్వగృహం పుత్ర్యాః పుత్రం వితతరోచిషం |
స్వాయంభువో ముదా యుక్తో రుచిర్జగ్రాహ దక్షిణాం || 5 ||

తాం కామయానాం భగవానువాహ యజుషాం పతిః |
తుష్టాయాం తోషమాపన్నోఽజనయద్ ద్వాదశాత్మజాన్ || 6 ||

తోషః ప్రతోషః సంతోషో భద్రః శాంతిరిడస్పతిః |
ఇధ్యై కవిర్విభుః స్వహ్నాః సుదేవో రోచనో ద్విషట్ || 7 ||

తుషితా నామ తే దేవా ఆసన్ స్వాయంభువాంతరే |
మరీచిమిశ్రా ఋషయో యజ్ఞః సురగణేశ్వరః || 8 ||

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ మనుషుతౌ మహౌజసౌ |
తత్పుత్రపౌత్రనప్త్యాణామనువృత్తం తదంతరం || 9 ||

దేవహూతిమదాత్తాత కర్దమాయాత్మజాం మనుః |
తత్సంబంధి శ్రుతప్రాయం భవతా గదతో మమ || 10 ||

దక్షాయ బ్రహ్మపుత్రాయ ప్రసూతిం భగవాన్మనుః |
ప్రాయచ్ఛద్యత్కృతః సర్గస్త్రిలోక్యాం వితతో మహాన్ || 11 ||

యాః కర్దమసుతాః ప్రోక్తా నవ బ్రహ్మర్షిపత్నయః |
తాసాం ప్రసూతిప్రసవం ప్రోచ్యమానం నిబోధ మే || 12 ||

పత్నీ మరీచేస్తు కలా సుషువే కర్దమాత్మజా |
కశ్యపం పూర్ణిమానం చ యయోరాపూరితం జగత్ || 13 ||

పూర్ణిమాసూత విరజం విశ్వగం చ పరంతప |
దేవకుల్యాం హరేః పాదశౌచాద్యాభూత్సరిద్ధివః || 14 ||

అత్రేః పత్న్యనసూయా త్రీంజజ్ఞే సుయశసః సుతాన్ |
దత్తం దుర్వాససం సోమమాత్మేశబ్రహ్మసంభవాన్ || 15 ||

విదుర ఉవాచ
అత్రేర్గృహే సురశ్రేష్ఠాః స్థిత్యుత్పత్త్యంతహేతవః |
కించిచ్ఛిక్రీడ్సవో జాతా ఏతదాఖ్యాహి మే గురో || 16 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
బ్రహ్మణా నోదితః సృష్టావత్త్రిర్బ్రహ్మవిదాం వరః |
సహ పత్న్యా యయావృక్షం కులాద్రిం తపసి స్థితః || 17 ||

తస్మిన్ ప్రసూనస్తబకపలాశాశోకకాననే |
వార్భిః ప్రవద్భిరుద్భుష్టే నిర్వింధ్యాయాః సమంతతః || 18 ||

ప్రాణాయామేన సంయమ్య మనో వర్షశతం మునిః |
అతిష్ఠదేకపాదేన నిర్ద్వంద్వోఽనిలభోజనః || 19 ||

శరణం తం ప్రపద్యేఽహం య ఏవ జగదీశ్వరః |
ప్రజామాతృసమాం మహ్యం ప్రయచ్ఛత్వితి చింతయన్ || 20 ||

తప్యమానం త్రిభువనం ప్రాణాయామైధసాగ్నినా |
నిర్గతేన మునేర్మూర్ధ్నః సమీక్ష్య ప్రభవస్తయః || 21 ||

అప్సరోమునిగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరోరగైః |
వితాయమానయశసస్తదాశ్రమపదం యయుః || 22 ||

తత్ప్రాదుర్భావసంయోగవిద్యోతితమనా మునిః |
ఉత్తిష్ఠన్నేకపాదేన దదర్శ విబుధర్షభాన్ || 23 ||

ప్రణమ్య దండవద్భూమావుపతస్థేఽర్హణాంజలిః |
వృషహంససుపర్ణస్థాన్ స్వైః స్వైశ్చిహ్నైశ్చ చిహ్నితాన్ || 24 ||

కృపావలోకేన హసద్వదనేనోపలంభితాన్ |
తద్రోచిషాప్రతిహతే నిమీల్య మునిరక్షిణీ || 25 ||

చేతస్తత్ప్రవణం యుంజన్నస్తావీత్సంహతాంజలిః |
శ్లక్ష్య సూక్తయా వాచా సర్వలోకగరీయసః || 26 ||

అత్రిరువాచ
విశ్వోద్భవస్థితిలయేషు విభజ్యమానై -
ర్మాయాగుణైరనుయుగం విగృహీతదేహః |

తే బ్రహ్మవిష్ణుగిరిశాః ప్రణతోఽస్మ్యహం వ -

స్తేభ్యః క ఏవ భవతాం మ ఇహోపహూతః || 27 ||

ఏకో మయేహ భగవాన్ విబుధప్రధాన -

శ్చిత్తికృతః ప్రజననాయ కథం ను యూయం |

అత్రాగతాస్తనుభృతాం మనసోఽపి దూరాద్

బ్రూత ప్రసీదత మహానిహ విస్మయో మే || 28 ||

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా త్రయస్తే విబుధర్షభాః |

ప్రత్యాహుః శ్లక్ష్యమా వాచా ప్రహస్య తమృషిం ప్రభో || 29 ||

దేవా ఊచుః

యథా కృతస్తే సంకలోఽభావ్యం తేనైవ నాన్యథా |

సత్సంకల్పస్య తే బ్రహ్మన్ యద్వై ధ్యాయతి తే వయం || 30 ||

అథాస్మదంశభూతాస్తే ఆత్మజా లోకవిశ్రుతాః |

భవితారోఽంగ భద్రం తే విస్రప్స్యంతి చ తే యశః || 31 ||

ఏవం కామవరం దత్త్వా ప్రతిజగ్ముః సురేశ్వరాః |

సభాజితాస్తయోః సమ్యగ్దంపత్యోర్మిషతోస్తతః || 32 ||

సోమోఽభూద్భృహ్మణోఽశేన దత్తో విష్ణోస్తు యోగవిత్ |

దుర్వాసాః శంకరస్యాంశో నిబోధాంగిరసః ప్రజాః || 33 ||

శ్రద్ధా త్వంగిరసః పత్నీ చతస్రోఽసూత కన్యకాః |

సినీవాలీ కుహూ రాకా చతుర్థ్యనుమతిస్తథా || 34 ||

తత్పుత్రావపరావాస్తాం ఖ్యాతౌ స్వారోచిషేఽంతరే |

ఉతథ్యో భగవాన్ సాక్షాద్భృహిష్మశ్చ బృహస్పతిః || 35 ||

పులస్త్యోఽజనయత్పత్న్యామగస్త్యం చ హవిర్భువి |
సోఽన్యజన్మని దప్రోగ్నిర్విశ్రవాశ్చ మహాతపాః || 36 ||

తస్య యక్షపతిర్దేవః కుబేరస్త్విడవిడాసుతః |
రావణః కుంభకర్ణశ్చ తథాన్యస్యాం విభీషణః || 37 ||

పులహస్య గతిర్భార్యా త్రీనసూత సతీ సుతాన్ |
కర్మశ్రేష్ఠం వరీయాంసం సహిష్ణుం చ మహామతే || 38 ||

క్రతోరపి క్రియా భార్యా వాలఖిల్యానసూయత |
ఋషీన్సప్తసహస్రాణి జ్వలతో బ్రహ్మతేజసా || 39 ||

ఊర్జాయాం జజ్ఞిరే పుత్రా వసిష్ఠస్య పరంతప |
చిత్రకేతుప్రధానాస్తే సప్త బ్రహ్మర్షయోఽమలాః || 40 ||

చిత్రకేతుః సురోచిశ్చ విరజా మిత్ర ఏవ చ |
ఉల్బణో వసుభృద్ధ్యానో ద్యుమాన్ శక్త్యాదయోఽపరే || 41 ||

చిత్తిస్త్యధర్వణః పత్నీ లేభే పుత్రం ధృతవ్రతం |
దధ్యంచమశ్వశిరసం భృగోర్వంశం నిబోధ మే || 42 ||

భృగుః ఖ్యాత్యాం మహాభాగః పత్న్యాం పుత్రానజీజనత్ |
ధాతారం చ విధాతారం శ్రియం చ భగవత్పరాం || 43 ||

ఆయతిం నియతిం చైవ సుతే మేరుస్తయోరదాత్ |
తాభ్యాం తయోరభవతాం మృకండః ప్రాణ ఏవ చ || 44 ||

మార్కండేయో మృకండస్య ప్రాణాద్వేదశిరా మునిః |
కవిశ్చ భార్గవో యస్య భగవానుశనా సుతః || 45 ||

త ఏతే మునయః క్షత్తర్లోకాన్ సర్వైరభావయన్ |
 ఏష కర్దమదోహిత్రసంతానః కథితస్తవ |
 శృణ్వతః శ్రద్ధధానస్య సద్యః పాపహరః పరః || 46 ||

ప్రసూతిం మానవీం దక్ష ఉపయేమే హ్యజాతృజః |
 తస్యాం ససర్జ దుహితృః షోడశామలలోచనాః || 47 ||

త్రయోదశాదాద్ధర్మాయ తథైకామగ్నయే విభుః |
 పితృభ్య ఏకాం యుక్తేభ్యో భవాయైకాం భవచ్ఛిదే || 48 ||

శ్రద్ధా మైత్రీ దయా శాంతిస్తుష్టిః పుష్టిః క్రియోన్నతిః |
 బుద్ధిర్మేధా తితిక్షా హ్రీర్మూర్తిర్ధర్మస్య పత్నయః || 49 ||

శ్రద్ధాసూత శుభం మైత్రీ ప్రసాదమభయం దయా |
 శాంతిః సుఖం ముదం తుష్టిః స్మయం పుష్టిరసూయత || 50 ||

యోగం క్రియోన్నతిర్ధర్పమర్థం బుద్ధిరసూయత |
 మేధా స్మృతిం తితిక్షా తు క్షేమం హ్రీః ప్రశ్రయం సుతం || 51 ||

మూర్తిః సర్వగుణోత్పత్తిర్నరనారాయణావృషీ || 52 ||

యయోర్జన్మన్యదో విశ్వమభ్యనందత్సనిర్వృతం |
 మనాంసి కకుభో వాతాః ప్రనేదుః సరితోఽద్రయః || 53 ||

దివ్యవాద్యంత తూర్యాణి పేతుః కుసుమవృష్టయః |
 మునయస్తుష్టువుస్తుష్టా జగుర్గంధర్వకిన్నరాః || 54 ||

నృత్యంతి స్మ స్త్రియో దేవ్య ఆసీత్పరమమంగలం |
 దేవా బ్రహ్మాదయః సర్వే ఉపతస్థురభిష్టవైః || 55 ||

దేవా ఊచుః

యో మాయయా విరచితం నిజయాఽఽత్మనీదం

ఖే రూపభేదమివ తత్ప్రతిచక్షణాయ |
 ఏతేన ధర్మసదనే ఋషిమూర్తినాద్య
 ప్రాదుశ్చకార పురుషాయ నమః పరస్మై || 56 ||

సోఽయం స్థితివ్యతికరోపశమాయ సృష్టాన్
 సత్త్వేన నః సురగణాననుమేయతత్త్వః |
 దృశ్యాదదభ్రకరుణేన విలోకనేన
 యచ్ఛ్రీనికేతమమలం క్షిపతారవిందం || 57 ||

ఏవం సురగణైస్తాత భగవంతావభిష్టుతౌ |
 లబ్ధావలోకైర్యతురర్చితౌ గంధమాదనం || 58 ||

తావిమౌ వై భగవతో హరేరంశావిహౌగతౌ |
 భారవ్యయాయ చ భువః కృష్ణౌ యదుకురూద్వహౌ || 59 ||

స్వాహాభిమానినశ్చాగ్నేరాత్మజాన్స్తీనజీజనత్ |
 పావకం పవమానం చ శుచిం చ హుతభోజనం || 60 ||

తేభ్యోఽగ్నయః సమభవన్ చత్వారింశచ్చ పంచ చ |
 త ఏవైకోనపంచాశత్సాకం పితృపితామహైః || 61 ||

వైతానికే కర్మణి యన్నామభిర్బ్రహ్మవాదిభిః |
 ఆగ్నేయ్య ఇష్టయో యజ్ఞే నిరూప్యంతేఽగ్నయస్తు తే || 62 ||

అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదః సౌమ్యాః పితర ఆజ్యపాః |
 సాగ్నయోఽనగ్నయస్తేషాం పత్నీ దాక్షాయణీ స్వధా || 63 ||

తేభ్యో దధార కన్యే ద్వే వయునాం ధారిణీం స్వధా |
 ఉభే తే బ్రహ్మవాదినౌ జ్ఞానవిజ్ఞానపారగే || 64 ||

భవస్య పత్నీ తు సతీ భవం దేవమనువ్రతా |
ఆత్మనః సదృశం పుత్రం న లేభే గుణశీలతః || 65 ||

పితర్యప్రతిరూపే స్వే భవాయానాగసే రుషా |
అప్రాఢ్ఘైవాత్మనాఽఽత్మానమజహద్యోగసంయుతా || 66 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే విదురమైత్రేయసంవాదే ప్రథమోఽధ్యాయః ||